

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

V. An Deus antecedenter ad nostram libertatem, prædefinire possit
nostros actus in indiuiduo, absque læsione nostræ libertatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

Scotus.

131. Affirmat Scotus in primo dist. 46. q. vñica. Fundamentum ipsius est; quia voluntas beneplaciti, est vltima determinatio Diuine voluntatis, vt aliquid fiat: implicat autem, poni vltimam determinationem Diuinę voluntatis circa aliquid fiendum, & illud non fieri: alioqui Diuina voluntas vel esset impotens, vel mutabilis.

S. Thomas.

132. Negant verò communiter alij cum S. Thoma prima parte quęst. 19. art. 6. ad 1. Quod mihi probabilius est. Cuius præcipuum fundamentum desumitur ex illa propositione Pauli, primę ad Timotheum secundo; *Deus vult omnes homines saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.* Porro hæc voluntas est antecedens, & beneplaciti, cum ex solo beneplacito Diuino ortum habeat, & versetur circa salutem hominum, in qua Deus sibi maximè complacet: atqui hæc non adimpletur in omnibus, cum nō omnes homines salui fiant, & ad agnitionem veritatis veniant.

ad Tim. 2.

Augustin.

133. Nec satisfaciunt, qui cum Augustino lib. de correptione & gratia, cap. 14. respondent, prædictam Pauli propositionem intelligendam esse, vel in sensu accommodo, vt nulli salui fiant, nisi quos Deus saluare vult: vel per incompletam distributionem, vt de quolibet statu & conditione velit aliquos, non omnes saluos fieri. Non, inquam, satisfaciunt; quia propositio Pauli est vniuersalis; nec talem exceptionem patitur: alioqui dicere etiam potuisset, Deus vult omnes homines damnari, cum etiam voluntate consequente, de quolibet statu & conditione velit aliquos damnari.

134. Ratio verò nostrę sententię est; quia potest Deus velle finem tantum conditionatè, & dependenter à libera cooperatione creaturę: sed talis voluntas est Beneplaciti, nec semper adimpletur: igitur datur voluntas Beneplaciti in Deo, quę non semper adimpletur. Maior constat de voluntate, qua Deus conditionatè vult omnibus gloriam. Minor probatur; quia verè Deus complacet sibi de salute hominum, cum omnibus media conferat necessaria, & ad eam consequendam sufficientia: qui autem vult media, quantum est de se, vult etiam finem, ad quem media ipsa diriguntur. Vnde talis voluntas dici potest efficax sub conditione, quia quantum est de se Deus tribuit omnia ad effectum consequendum necessaria.

Scotus.

135. Ad fundamentum Scoti distinguenda est maior: voluntas beneplaciti est vltima determinatio Diuine voluntatis simpliciter, & nego: est vltima determinatio ex parte Dei tantum, & concedo. Etenim Deus per huiusmodi voluntatem offert omnia, quę ex parte ipsius ad effectus consecutionem prærequiruntur. Cæterum quod effectus non sequatur, non est ex defectu alicuius prærequisiti ex parte Dei, sed ex defectu libertatis creatę, cooperari nolentis. Quę autem hoc modo à Deo determinantur, non implicat, aliter fieri, quam sint determinata, quia hoc non prouenit ex impotentia, vel mutabilitate Diuinę

voluntatis, sed ex ipsius libertate, nolentis vltimum effectum determinare, nisi dependenter à libera cooperatione creaturę. Vnde in ipsa determinatione Dei includitur hæc defectibilitas vltimati effectus, dependentis à libera cooperatione creaturę, cum illum non decernat efficaciter & absolute, sed conditionatè, & dependenter à nobis.

S. Thomas.

136. Notat autem citato loco S. Thomas in corpore, quòd licet voluntas Diuina non adimpleatur in ordine ad vnum effectum, adimpletur tamen in ordine ad alium. Atque in hoc sensu, nulla est voluntas in Deo, quę non adimpleatur: nam, vt ibidem testatur S. Doctor, quod à Diuina voluntate recedit secundum vnum ordinem, in eandem relabitur secundum alium; ab ipsa constitutum: vt dum peccator recedit à voluntate Dei antecedente, salutem omnibus gratis intendentis, relabitur in eandem voluntatem consequentem, peccata iuste punientem.

SECTIO V.

An Deus antecederet ad nostram libertatem prædefinire possit, nostros actus in indiuiduo absque læsione nostrę libertatis.

138. **P**redefinire, est aliquid velle, vt absolute fiat. Vnde prædefinitio in Deo importat liberum decretum, quo ab æterno efficaciter statuit, vt aliquid extra ipsum fieret. Præsens igitur controuersia est, an Deus antecederet ad humanam libertatem ab æterno prædefinire potuerit omnes, vel saltem aliquem actum liberum in indiuiduo, absque læsione humanę libertatis. Dicitur antecederet ad humanam libertatem, hoc est, antequam tales actus essent præuisi, vt futuri dependenter à libera voluntate creata, potuerint à Deo in signo rationis priore absolute prædefiniri, vt essent futuri. Dicitur in indiuiduo, nam in specie, & in causa, ordinando causas ipsas, cum omnibus ad eos actus producendos in actu primo prærequisitis, nulla est difficultas: quia tunc Diuina prædefinitio nō caderet immediate in actus antecederet ad libertatem creatam, sed in causas, prædefiniedo illas cum intrinseca indifferentia & libertate ad vtrumlibet. Explicato proposito quęstionis sensu insurgit

139. Ratio dubitandi: quoniam decretum Dei est infallibile, nec potest, quod semel absolute decreuit, frustrari; igitur si antecedit vt efficax causa nostrorum actuum, nulla relinquitur in nobis potentia libera ad eos eliciendos. Nam libertas consistit, vt possitis omnibus ad agendum requisitis, adhuc possit oppositum facere. Sed, posito efficaci decreto Dei, nequit voluntas creata oppositum eius, quod prædefinitum est, facere: ergo, po-

fito

sito decreto Dei efficaci & antecedente, nulla in nobis manet ad talem effectum prædefinitum libertas. Minor probatur; quia quod semel prædefinitum est, per absolutum decretum Dei, non potest non euenire, alioqui frustrari posset efficax decretum Dei: posset autem oppositum eius, quod prædefinitum est, non euenire, si adhuc posito decreto Dei, maneret in nobis potestas ad oppositum. Non igitur cum efficaci decreto Dei stare potest intrinseca libertas creaturæ: atque adeo nequit Deus absque læsione humanæ libertatis, nostros actus prædefinire, antequam eos præuideat absolute futuros.

140. PRIMA sententia negat, posse Deum absque præiudicio humanæ libertatis nostros actus absoluto, & efficaci decreto prædefinire, ob assignatam causam in ipsa ratione dubitandi. Quam sic amplius explicant. Posito decreto Dei prædefinitiuo de actu contritionis, exempli causa, vel possum illum non elicere, vel non possum. Si possum illum non elicere, ponatur in re, siquidem ex Aristotele 1. Pri. c. 13. possibili posito in esse, nullum sequitur impossibile: quod si aliquod impossibile sequeretur, signum esset, quod illud non esset possibile. Ponamus igitur, metalem actum contritionis à Deo prædefinitum, non eliceretur: hoc posito, manifeste sequitur, frustrari decretum Dei: hoc autem cum sit impossibile, impossibile quoque est & illud, ex quo sequitur, nempe posse Deum efficaci decreto antecedenter ad meam libertatem prædefinire actum contritionis. Si non possum: iam perit circa talem actum mea libertas; cum hæc alia non sit, quam proxima potestas ad utrumlibet, quæ cum impossibilitate ad oppositam partem stare non potest.

141. Confirmatur, quia quando necessitas eliciendi actum oritur ex suppositione præcedente meam libertatem, ab eaq; nullo modo pendente, tollit libertatem: quia tunc nec mihi liberum est, tali suppositione posita, actum non elicere, nec quicquam facere, ut talis suppositio non ponatur, cum illa supponatur poni antecedenter & independenter à mea libertate. Talis esset necessitas eliciendi actum contritionis, posito decreto prædefinitiuo Dei. Nam, nec eo posito, possem actum contritionis non elicere: nec mihi liberum esset, ut tale decretum non poneretur, cum illud pendeat ex sola voluntate Dei, independenter à quocunque actu libero meo. Hanc sententiam sequitur Vasquez 1. p. disput. 89. cap. 10. & Lessius opusc. de prædest. & reprobatione Angelorum & hominum sect. 2. ratione 8.

142. SECUNDA sententia non modò docet, posse Deum absque læsione humanæ libertatis, antecedenter ad nostram libertatem, efficaciter prædefinire in individuo, & secundum omnes circumstantias, liberos actus nostræ voluntatis, verum etiam id putat esse omnino necessarium, ex duplici fundamento; altero desumpto ex perfectissima prouidentia, quam Deus habet de singulis rebus, non tantum in communi, sed etiam in particulari.

Porro perfectissima prouidentia non solum includit actum intellectus, quo Deus feratur ad omnes, & singulas creaturas in particulari, sed etiam actum voluntatis, quo eas distinctè, & in particulari velit, & intendat. Cum non minus ad Dei prouidentiam spectet, ut nihil fiat, quod ab ipso non sit volitum & intentum, quam ut nihil sit futurum, quod ab ipso scitum non sit. Sed si Deus humanos actus in individuo non prædefiniret, procul dubio, illi fierent præter ipsius voluntatem, & intentionem: nam præter agentis voluntatem, & intentionem sit, quidquid ex ipsius voluntate, & intentione non sit.

143. Alterum fundamentum sumitur ex essentiali subordinatione agentis creati ad increatum; hoc pacto. Nullum agens creatum potest se ipsum determinare ad agendum, nisi prius natura, & causalitate determinetur ab agente increato: ergo nullum agens creatum potest se ipsum ad actum determinare, nisi talis actus prius fuerit à Deo prædefinitus. Consequentia probatur; quia non potest agens increatum determinare creatum hic & nunc ad hunc actum in individuo, nisi præuideat, & prædefiniat hunc actum in individuo, alioqui Deus cæco modo procederet, non præuidendo, & intendendo actus, ad quos agens creatum applicaret. Antecedens ostendunt; quia de ratione agentis creati est, essentialiter dependere in omni sua operatione ab agente increato.

144. Confirmatur, quia si posset agens creatum se ipsum ad agendum applicare, sine præuia applicatione agentis increati, iam non esset agens creatum & secundum, sed primū & increatum: quia de ratione agentis secundi creati, est actu dependere in agendo ab agente primo increato: igitur prius natura, quam agens creatum secundum ad agendum se applicet, debet necessariò supponere applicationem agentis primi increati. Alioqui actio à secundo agente procedens non esset dependens à primo, saltè in eo prioris nature, in quo agens secundum ad agendum se applicaret; nam illa actio prius natura procederet ab agente secundo, quam à primo.

145. Hæc est sententia recentiorum Thomistarum, quam putant esse S. Thomæ, de qua fuscè agere non est præsentis loci. Eam docere etiā videtur Scotus in 1. dist. 39. q. vnica §. vi. so, & dist. 41. q. vnica §. sed contra istud, & §. primum istorum, & in 4. dist. 1. q. 1. ad ultimum, & d. 49. q. 6 §. dico ergo. Licet aliter ipse, quam Thomistæ hanc Dei prædefinitionem explicet. Nam Thomistæ illam explicant per ordinem ad qualitatem, physicè, & in actu primo voluntatem creatam ad prædefinitum actum eliciendum prædeterminantem; Scotus verò per ordinem ad concursum actualem, quo voluntas ipsa increata præuenit creatam ad prædefinitum actum eliciendum, nihil in ipsa voluntate creata producendo, sed tantum determinando illam, per actualem concursum ad actum prædefinitum eliciendum. Vnde multi Scotum explicant de cōcursu actuali Dei, non præ-

Thomistæ.

Scotus.

Arist.

Vasquez.
Lessius.

præ-

præueniente, sed concomitante liberum ipsum concursum voluntatis creatæ.

Theologi
Societatis
lesu.

146. TERTIA sententia negat, huiusmodi prædefinitionem actuum in indiuiduo esse necessariam, vel ad perfectam Dei providentiam, vel ad essentialem subordinationem causæ secundæ ad primam saluandam; illam tamen non repugnare cum libertate creatæ. Est communior inter Theologos nostræ Societatis; pro cuius declaratione,

S. Thomas.

147. Dico primò. Nulla cogit necessitas ponendi in Deo huiusmodi prædefinitiones. Fundamentum est. Quia si quæ esset necessitas, vel esset ad saluandam providentiam, quam Deus habet de singulis actibus humanis, & rebus creatis omnibus; vel ad saluandam essentialem subordinationem, agentis secundi ad primum: ex neutro capite illa necessaria est ergo. Maior constat ex ipso fundamento aduersariorum, propter quod huiusmodi prædefinitiones, vt necessarias introduunt. Minor quoad priorem partem probatur: nam Diuina providentia, quæ teste S. Thomæ 1. p. q. 22. a. 1. est ratio ordinandorum in finem, in mente Diuina præexistens, & differt à gubernatione, quæ est ipsa temporalis executio æternæ dispositionis, in rebus creatis existens; duo requirit, vt ex ipsomet Doctore sancto colligitur, vnum ex parte intellectus, vt nihil fiat, quod à Deo præuisum non sit, & ad finem aliquem ordinatum: alterum ex parte voluntatis, vt nihil fiat, quod non sit ab ipso aliquo modo volitum, aut permissum; neutrum per se necessariò postulat æternam Dei prædefinitionem: ergo. Prior pars minoris patet; nam præuisio & ordinatio alicuius in finem, saluari potest absque prædefinitione talis rei, vt constat in peccato, quod Deus perfectè præuidet, & ordinat ad manifestationem suæ iustitiæ, & specialis dilectionis erga electos, absque eo, quod illud prædefiniat, sed tantum permittat. Prædefinitio enim in hoc differt à permissione, quod prædefinitio sit actus voluntatis absolutus, & independens à voluntate creatæ: permissio verò sit actus voluntatis conditionatus, & dependens ab ipsa voluntate creatæ. Deus autem non absolutè, & independenter à voluntate peccatoris, sed conditionatè, & dependenter à voluntate ipsius, si ipse cooperari voluerit, ad actum peccati concurrit. Vnde illud non prædefinit, sed tantum permittit, cum tamen illud perfectè præuideat, & ordinat ad finem ab ipso intentum.

S. Thomas.

148. Posterior pars eiusdem minoris probatur; nam, vt aliquid sit à Deo volitum, non est necesse, vt sit volitum immediatè, & in se per actum absolutum, quo pacto dicuntur voluta, quæ sunt ab ipso prædefinita, sed sufficit, si sit volitum in alio, nempe in causa, & per actum conditionatum, si voluntas ipsa creatæ cooperari voluerit. Et ratio est, quoniam, vt docet S. Thomas loco præcitato a. 4. ad 1. & 2. perfectio Diuinæ providentiæ, in eo consistit, vt nihil eueniat præter ordinem à Deo intentum, & præfixum, vt nimirum necessaria necessariò, contingentia contingenter, euitabilia eui-

tabiliter eueniant. Sed etiam si Deus non prædefiniat absolutè, & immediatè actus humanos, sed tantum conditionatè & in causa, perfectam de illis habere poterit providentiam, tum omnes & singulos distinctè præuidendo: tum in causa & dependenter à voluntate creatæ eos volendo, aut permittendo, ad suosque fines ordinando.

149. Probatur minor quoad posteriorem partem, nam essentialis subordinatio agentis secundi ad primum, non consistit, vt omnes eius actus independenter ab ipso secundo agente prædefiniantur; neque vt ad operandum applicetur per aliquid in ipso receptum, quod ipsius productiuam virtutem compleat, & determinet, cum ex se sit in suo genere completa, & ab intrinseco potens ad vtrumlibet, si libera sit; aut certè ad vnum determinata si sit necessaria, sed in eo formaliter consistit ipsius essentialis subordinatio ad primum agens, vt ad nullum actum possit se ipsa determinare, absque concursu actuali primi agentis; hoc autem saluari potest, absque prædefinitione actus, & præuia determinatione virtutis actiue ad talem actum, per solum concursum actualem comitantem, absque vllò concursu naturæ aut causalitate præiudicium ad talem actum. Atque ex his patet ad vtrumque fundamentum secundæ sententiæ: etenim ad perfectionem Diuinæ providentiæ non spectat, vt omnia, & singula, sint in seipsis immediatè, & absolutè intentata, sed fat est, si tantum mediatè in suis causis, & sub conditione, si causæ libere cooperari voluerint, sint volita.

150. Dico secundo, licet prædefinitio actu necessaria non sit, cum libertate tamen creatæ non pugnat. Prior assertio constat ex præcedente. Posterior probatur. Quoniam dupliciter possunt nostri liberi actus à Deo prædefiniri, vno modo ante vllam præuisionem ipsorum, tam absolutè, quam sub conditione futurorum; quo pacto illi prædefiniri dicuntur in sententia Thomistarum, & omnium, qui negant in Deo scientiam conditionalium ante vllum decretum Diuinum. Atqui hoc modo fateor, absolutam & efficacem prædefinitionem Dei stare non posse cum libertate creatæ: quia cū prædefinitio Diuina sit infallibilis, & causa nostri actus, si antecedit omnem præuisionem actus, non potest in causa proxima relinquere potestiam ad vtrumlibet, alioqui posset per eam potentiam decretum Diuinum frustrari ac falli. Secundo modo prædefiniri possunt actus ante scientiam ipsorum absolutè futurorum, non tamen ante scientiam eorundem sub conditione futurorum; quo pacto Diuina prædefinitio non pugnat cum libertate creatæ. Quod sic ostendo. Per scientiam conditionatam præuidetur actus sub conditione libere futurus à voluntate creatæ, cū hoc vel illo auxilio, sub conditione illi oblato, ante vllam prædefinitionem actus: igitur absque vlla læsione libertatis creatæ potuit Deus eundem actum, præuisum sub conditione libere futurum, absolutam & efficaci voluntate prædefinire. Antecedens

Thomista.

dens constat ex materia de scientia conditionaliū. Consequentiam probō: nam, posita tali scientia, Deus non necessitatur ad offerenda voluntati creatæ alia media & auxilia ad executionem talis actus, quā quibus præiudicillū liberè futurum sub conditione. Igitur quemadmodum per talia media & auxilia præiudicillū liberè futurum sub conditione; ita, si non alia in executione adhibeantur, quā quibus de facto præiudicillū liberè futurum sub conditione, non lædetur intrinseca libertas creaturæ.

151. Nec obstat primò, quòd posita prædefinitione Dei, infallibile sit, actum prædefinitum esse futurum. Quia talis infallibilitas non est omnino independens à voluntate creatæ, qualis est infallibilitas, quam Thomistæ ponunt: quia non fundatur in sola voluntate Diuina, & medio omnino antecedente voluntatem creatam; sed fundatur aliquo modo in ipsa voluntate creatæ, & medio, quoad executionem, & applicationem dependentē ab ipsa libertate creatæ.

152. Nec obstat secundò, quòd non seruatur idem ordo in prædefinitione Dei, qui seruatur in scientia conditionata: eò quòd in scientia conditionata præiudicillū liberè futurum ante vllam prædefinitionem Diuinæ voluntatis; quæ prædefinitio si supponeretur ante actum sub conditione præiudicillū, sicut illa supponitur ante actū præiudicillū absolutè futurum, non posset talis actus præiudicillū liberè futurum. Cuius ratio est, quia prædefinitio, quæ supponitur ad actum absolutè futurum, non est infallibilis ex sola voluntate Dei, & medio omnino antecedente voluntatem creatam, sed aliquo modo dependenter ab ipsa voluntate creatæ, & medio, quoad applicationis executionem dependente ab eadem voluntate creatæ. Contrà verò, si ante actum præiudicillū sub conditione futurum, supponeretur efficax prædefinitio Dei, non posset talis prædefinitio esse infallibilis dependente à voluntate creatæ, vel à medio quoad applicationem dependente ab ipsa, sed à sola voluntate increata, & à medio omnino antecedente liberum consensum creaturæ, cum ante talem scientiam nulla habeatur infallibilis certitudo, de libera applicatione voluntatis creatæ ad talem actum, per medium relinquens in creatura potentiam ad oppositum. Vnde, ut talis prædefinitio sit infallibilis, recurrendum est ad medium prædeterminans voluntatem ad vnum, & tollens potentiam ad oppositum.

153. Confirmatur, nam quamdiu à causa proxima non tollitur intrinseca indifferentia ad vtrumlibet, non tollitur ab ea libertas: sed posita prædefinitione in Deo, & in creatura ijs medijs, & auxilijs, quibus præiudicillū liberè sub conditione consensura, non tollitur ab ea intrinseca indifferentia ad vtrumlibet; ergo nec libertas. Minor probatur; nam quamdiu non immutatur intrinsecus modus agendi voluntatis creatæ, ab ea non tollitur intrinseca indifferentia ad vtrumlibet: sed nec

prædefinitio diuina immutat intrinsecū modum agendi creaturæ, cum sit illi extrinseca; nec media, ipsa, quibus eadem voluntas præiudicillū liberè cōsensura, quia, ut suppono, ex vitalium mediōrum eadem voluntas præiudicillū poterit oppositum operaturā; ac proinde ex vitalium mediōrum nō tollitur intrinseca potentia ad vtrumlibet. Vnde si hæc media Deus daret, absque prædefinitione actus, ad quem media ipsa inclinant, optimè cum talibus medijs maneret libertas in creatura; ergo nec si eadem media conferat, præiudicillū prædefinitione actus, tollitur libertas à creatura; cum illa non fiant physicè efficaciora ad operandum ex prædefinitione, quā erant sine prædefinitione: eò quòd, ut sint intrinsecè operaturā, non habent proximè & formaliter, ex prædefinitione diuina, alioqui etiam media actu non operaturā à Deo prædefinita, haberent efficaciam operandi, quod implicat in adiecto, sed partim habent ex se, partim ex libertate creatæ, ut à concausa.

154. Ad rationem dubitandi, respondeo, tunc decretum Dei tollere libertatem à creatura, quando antecedit omnem liberum consensum ipsius, tam absolutum, quā conditionatum; secus quando non antecedit saltem conditionatum consensum. Vnde ad probationem distinguenda est minor: posito decreto Dei, non possumus oppositum eius, quod prædefinitum est, potestate consequente, cōcedo; potestate antecedente, nego. Atque ex his etiam patet ad fundamentum primæ sententiæ; nam posito decreto Dei, adhuc possumus oppositum potestate antecedente, etsi nō potestate consequente; quæ, quia inuoluit liberam cooperationem nostram, libertatem non adimit, quia hæc non adimitur, per ipsam liberam determinationem nostram, sed per extrinsecam duntaxat, independentem à libera cooperatione nostra.

155. Ceterum posita prædefinitione Dei, implicat oppositum fieri, non ex ea parte, quæ cum ipsa prædefinitione Dei manet in nobis antecedens potestas ad oppositum, sed quæ parte à nobis tollitur potestas consequens. Quia verò hæc non tollitur independentem à nobis, intrinsecam libertatem non lædit, sed supponit. Ut autem possit possibile in actu poni, absque vllō impossibili, debet illud ex omni parte esse possibile: nam si ex vna parte sit possibile, ex alia verò impossibile, implicat illud simpliciter in actu poni, absque eo quod consequatur aliquod impossibile; nam ex eo capite, quo inuoluit impossibile, nequit in actu poni absque impossibili. Ad confirmationem neganda est simpliciter minor: nam posita prædefinitione Dei, adhuc est in nostra potestate antecedente oppositum facere.

156. Atque hæc de præsentē controuersia. Superest vterius disputandum, an, & quos actus humanos liberos Deus de facto prædefinierit: sed hoc spectat ad materias particulares, de quibus suo loco.